

การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด MANAGEMENT OF LIMITED PARTNERSHIP

จิรวาส์ สินไชย

Chirawat Sinchai

นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายธุรกิจ
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : jirawat.sinchai@yahoo.com

Graduate student of Master of Laws Program in Business Law,
Faculty of Law, Thammasat University. Email address : jirawat.sinchai@yahoo.com

Received : August 2, 2018

Accepted : September 26, 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาว่า การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างห้างหุ้นส่วนจำกัดกับบุคคลภายนอก ในประเด็นที่ว่า การจัดการงานของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการงานที่จะกระทำการให้มีผลผูกพันห้างมีขอบเขตเพียงใดและประเด็นที่หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบต่อการจัดการงานของห้าง มีรูปแบบอย่างไรและมีขอบเขตความรับผิดชอบเพียงใด

จากการศึกษาพบว่า ในปัจจุบันการจัดการงานของห้างของห้างหุ้นส่วนจำกัด มีความเห็นเกี่ยวกับการปรับใช้และการแปลความกฎหมาย ในกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการได้จัดการงานของห้างว่าต้องนำหลักกฎหมายใดมาปรับใช้ บังคับระหว่างหลักธรรมดาทางการค้าของห้างและหลักขบวัตถุประสงค์ของห้าง ส่วนปัญหาเรื่องการสอดเข้าจัดการงานของห้างตามมาตรา 1088 มีความเห็นทางกฎหมายแตกต่างกันว่า การสอดเข้าไปจัดการงานของห้างมีความหมายว่าอย่างไรและมีรูปแบบการกระทำอย่างไรจึงจะถือว่าการสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง อีกทั้งหากเป็นกรณีที่หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบได้รับมอบหมายให้เป็นตัวแทนของห้างจะต้องนำหลักกฎหมายใดมาปรับใช้ระหว่างหลักกฎหมายตัวแทนหรือหลักกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัด รวมทั้งขอบเขตความรับผิดชอบของการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างมีขอบเขตเพียงใด

คำสำคัญ

ห้างหุ้นส่วนจำกัด, การจัดการงานของผู้เป็นหุ้นส่วน, หลักธรรมดาทางการค้าของห้าง, หลักขบวัตถุประสงค์ของห้าง, การสอดเข้าไปจัดการขอ

ABSTRACT

This article aim to study Limited Partnership's management in the extent of relationship between limited partnership itself and third party person that what kind of managing partner's affair bind the partnership and in case of limited partnership taking part into partnership's affair, what is the format and extent of this matter.

From the research, there is some argument that what principle should be applied in the matter of managing partner's affair, between doctrine of privity of ordinary course of management of partnership and partnership business objectives. There is also some issue about limited partner who take part in partnership's business in article 1088 of Thailand Civil and Commercial Code. which are what is "taking part in partnership's business" and if limited partner takes part into partnership's

business, what principle should be applied to this matter, between agent law and partnership law, moreover, the extent and liability of taking part partner issue is also included.

Keywords

limited partnership, management of the business of the partnership, ordinary course of the business of the partnership, partnership business objectives, interference in management of partnership business

บทนำ

ห้างหุ้นส่วนจำกัดเป็นองค์กรธุรกิจที่มีลักษณะเป็นห้างหุ้นส่วนประเภทหนึ่ง กล่าวคือห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องมีลักษณะทั่วไปคือ เป็นสัญญาซึ่งบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงเข้ากันเพื่อกระทำการกิจการร่วมกันและมีวัตถุประสงค์จะแบ่งกำไรที่ได้จากกิจการนั้น โดยห้างหุ้นส่วนจำกัดมีลักษณะพิเศษเฉพาะที่แตกต่างไปจากลักษณะทั่วไปของห้างหุ้นส่วนคือ ประการที่หนึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนจำกัดถูกแบ่งออกเป็นสองประเภท ได้แก่หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดที่มีความรับผิดในบรรดาหนี้สินของห้างไม่จำกัดจำนวนและหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดที่มีความรับผิดในหนี้ของห้างจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินหรือทรัพย์สินที่ตนรับว่าจะลงทุนในห้าง ประการที่สองคือ การจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดกฎหมายบังคับให้ต้องจดทะเบียนเสมอ

เมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดจดทะเบียนมีผลทำให้ห้างมีสภาพเป็นนิติบุคคล แต่ห้างเป็นเพียงแค่มูลนิธิในทางกฎหมาย ไม่อาจกระทำการใด ๆ ได้ด้วยตนเองต้องมีบุคคลเป็นผู้กระทำการแทนห้าง โดยผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนจำกัดถูกแบ่งออกเป็นสองประเภท ซึ่งหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดมีความรับผิดในหนี้ของห้างอย่างไม่จำกัดจำนวน กฎหมายจึงได้ให้สิทธิในการจัดการงานของห้างตกอยู่แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด ตามมาตรา 1087 ส่วนผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด เนื่องจากมีความรับผิดอย่างจำกัดเพียงจำนวนส่วนลงทุน กฎหมายจึงกำหนดให้ไม่มีสิทธิในการจัดการงานของห้าง โดยการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด มีประเด็นปัญหาทางกฎหมายที่สำคัญอยู่สองปัญหาดังต่อไปนี้

ปัญหาที่หนึ่ง เรื่องขอบเขตการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด กล่าวคือ ขอบเขตการจัดการงานของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการกับบุคคลภายนอกที่มีผลผูกพันห้าง จะต้องนำหลักกฎหมายเรื่องใดมาปรับใช้ระหว่างหลักกรรมตาทางการค้าของห้างหรือหลักขอบวัตถุประสงค์ของห้าง

ปัญหาที่สอง เรื่องการสอดเข้าจัดการงานของห้าง กล่าวคือ รูปแบบของการกระทำอย่างไรจึงจะถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดสอดเข้าจัดการงานของห้างและหากผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดสอดเข้าจัดการงานของห้างจะมีขอบเขตความรับผิดในหนี้ของห้างอย่างไร

1. หลักการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด

ห้างหุ้นส่วนจำกัดเมื่อจดทะเบียนย่อมมีสภาพเป็นนิติบุคคล และข้อมูลเกี่ยวกับห้างเมื่อได้จดทะเบียนและมีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาถือว่าเป็นอันรับรู้แก่บุคคลโดยทั่วไป โดยในการจัดการงานของห้างต้องกระทำโดยผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างที่ได้กระทำการในนามของห้างแทน

การจัดการงานของห้างดังกล่าว ยังก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างหุ้นส่วนผู้จัดการกับบุคคลภายนอก ซึ่งเนื่องจากบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่ได้บัญญัติเรื่องขอบเขตอำนาจในการจัดการงานของห้างไว้เป็นการเฉพาะ แต่ได้กำหนดเพียงว่าบทบัญญัติว่าด้วยห้างหุ้นส่วนสามัญข้อใด ๆ หากมิได้ยกเว้นหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงไปโดยบทบัญญัติแห่งหมวด 3 นี้ ท่านให้นำมาใช้บังคับแก่ห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วย ซึ่งประเด็นนี้มักกฎหมายผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นว่าห้างหุ้นส่วนจำกัดมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับห้างหุ้นส่วนสามัญมากกว่าบริษัท ดังนั้นจึงต้องนำบทบัญญัติทั้งหลายของห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วย ถ้าหากมิได้มีบทบัญญัติยกเว้นหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงไว้เป็นการเฉพาะตามบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนจำกัด โดยในส่วนของขอบเขตในการจัดการงานของห้างต้องนำหลักกรรมตาทางการค้าของห้างมาใช้ตามบทบัญญัติห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้ กล่าวคือ การจัดการงานของหุ้นส่วนผู้จัดการที่จะมีผลผูกพันห้างให้รับผิดต้องพิจารณาจากทางกรรมตาทางการค้าของห้างหุ้นส่วนนั้น จึงจะมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัด¹

อีกแนวความเห็นหนึ่ง ได้กล่าวในลักษณะแตกต่าง คือ เมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดจดทะเบียนย่อมมีสภาพเป็นนิติบุคคล ถือว่าห้างเป็นบุคคลต่างหากจากตัวผู้เป็นหุ้นส่วน รวมทั้งมีสิทธิหน้าที่ความรับผิดและทรัพย์สินหนี้สินแยกต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วน เมื่อวัตถุประสงค์ของห้างได้ระบุไว้ในการจัดทะเบียนแล้ว ห้างต้องรับผิดจากการจัดการงาน

¹ ทวี เจริญพิทักษ์, คำอธิบายโดยพิศดารกฎหมายหุ้นส่วนและบริษัท, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ, 2521), น.119.

ของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการซึ่งกระทำการภายในขอบวัตถุประสงค์หรือเกี่ยวเนื่องกับขอบวัตถุประสงค์ของห้าง แต่ห้างไม่ต้องรับผิดชอบจากการกระทำที่อยู่นอกขอบวัตถุประสงค์ของห้าง²

จากการศึกษาผู้เขียนมีความเห็นว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัดเมื่อมีการจดทะเบียนทำให้ห้างมีสภาพเป็นนิติบุคคล และข้อมูลเกี่ยวกับห้างโดยเฉพาะวัตถุประสงค์ของห้าง เมื่อมีการประกาศโฆษณาในราชกิจจานุเบกษาแล้วถือว่า บุคคลภายนอกทราบถึงข้อมูลที่จดทะเบียน ซึ่งแตกต่างไปจากห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่จดทะเบียนที่สภาพของห้างเป็นเพียงการรวมกลุ่มเท่านั้น ดังนั้นจากความแตกต่างของสภาพห้างหุ้นส่วนทั้งสองประเภท ทำให้การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องกระทำโดยหุ้นส่วนผู้จัดการที่จะมีผลผูกพันห้างโดยต้องอยู่ภายในขอบวัตถุประสงค์ของห้างที่จดทะเบียนตามมาตรา 66 และหากกรณีการจัดการที่ไม่ได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของห้างโดยตรงแต่การจัดการดังกล่าวที่เกิดขึ้นถือว่าเกี่ยวเนื่องกับวัตถุประสงค์โดยตรงกรณีดังกล่าวถือว่าเป็นวัตถุประสงค์โดยปริยายที่ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการย่อมมีอำนาจกระทำการดังกล่าว กรณีดังกล่าวเมื่อลักษณะและสภาพของห้างหุ้นส่วนจำกัด มีบทบัญญัติในส่วนทั่วไปกำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว จึงไม่อาจนำหลักกรรมตาทางการค้าของห้างตามบทบัญญัติมาตรา 1050 ของห้างหุ้นส่วนสามัญมาปรับใช้กับห้างหุ้นส่วนจำกัดได้เพราะเป็นการขัดต่อสภาพความเป็นนิติบุคคลของห้างหุ้นส่วนจำกัด

2. การสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง

จากการที่หุ้นส่วนจำกัดความจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับว่าจะลงทุนในห้าง ซึ่งแตกต่างไปจากหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบที่รับผิดชอบร่วมกันในบรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างอย่างไม่จำกัดจำนวน ทำให้กฎหมายได้จำกัดสิทธิในการจัดการงานของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้และกำหนดบทลงโทษกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบที่ฝ่าฝืนข้อจำกัดสิทธิโดยเข้าไปจัดการงานของห้างว่า ถ้าหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบผู้ใดสอดเข้าไปจัดการงานของห้างหุ้นส่วน ท่านว่าผู้นั้นต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างโดยไม่จำกัดจำนวน ตามมาตรา 1088 แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากมาตรา 1088 กำหนดเพียงผลของการที่หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าไปจัดการงานของห้างเท่านั้น แต่บทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวไม่ได้ให้ความหมายหรือการกระทำอย่างไรที่จะถือว่าหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง รวมถึงผลของการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างนั้นกฎหมายไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดแจ้งถึงขอบเขตความรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดขึ้นจากการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างว่ามีขอบเขตอย่างไร จากประเด็นปัญหาดังกล่าวจึงเกิดแนวความเห็นทางกฎหมายทางกฎหมายแตกต่างกันดังต่อไปนี้

2.1 ความหมายของการสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง

แนวคำอธิบายของนักกฎหมายไทยเกี่ยวกับการสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง การสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง (Interference in management) โดยที่คำว่า “สอด” หรือ “interfere” หมายความว่า เป็นการกระทำที่เข้าไปเกี่ยวข้องในการขัดขวางหรือในทางช่วยเหลือ โดยการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างนักกฎหมายไทยส่วนใหญ่อธิบายไว้ว่า ต้องเป็นการกระทำที่ทำให้บุคคลภายนอกหลงเชื่อว่าหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบดังกล่าวเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบ จึงจะถือว่าเป็นการสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง³

2.2 รูปแบบของการกระทำที่ถือเป็นการสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง

ในส่วนของการกระทำที่ถือว่าการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างนั้น องค์ประกอบเบื้องต้นที่จะถือว่าหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าไปจัดการงานของห้างมีสองประการคือต้องเป็นการกระทำของผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบและต้องกระทำการถึงขนาดเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับงานในอำนาจหน้าที่ของหุ้นส่วนผู้จัดการทั้งจะต้องเป็นการกระทำที่ต้องติดต่อกับบุคคลภายนอกด้วย โดยรูปแบบของการกระทำที่ถือเป็นการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างแบ่งออกได้ดังนี้

² ไสภณ รัตนกร, คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หุ้นส่วนบริษัท, พิมพ์ครั้งที่ 12 (กรุงเทพมหานคร : นิติบรรณการ, 2553), น.179.

³ หลวงประพนธ์นิติสรศรี, กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัทสมาคม, (2476), น.103.

2.2.1 กรณีหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างโดยไม่มีอำนาจ

เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างโดยไม่มีอำนาจจะถือว่าเป็นการสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง ตามมาตรา 1088 หรือไม่มีความเห็นทางกฎหมายแบ่งออกเป็นสองความเห็น

แนวความเห็นแรก เห็นว่า การที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดโดยไม่มีอำนาจ ย่อมเป็นการที่หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าไปจัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัดแล้ว⁴

ส่วนอีกแนวความเห็นหนึ่ง เห็นว่า การที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างโดยไม่มีอำนาจ กรณีดังกล่าวโดยหลักแล้วไม่ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง ตามมาตรา 1088 เนื่องจากว่ากรณีดังกล่าวถือเป็นการกระทำนอกขอบอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบ การดังกล่าวจึงไม่มีผลผูกพันห้างให้ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 76 ประกอบกับบุคคลภายนอกย่อมถูกข้อสันนิษฐานเด็ดขาดของกฎหมายว่า รู้ถึงข้อจำกัดอำนาจของห้างแล้ว ตามมาตรา 1022 บุคคลภายนอกจึงไม่มีสิทธิฟ้องให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดรับผิดชอบได้ บุคคลภายนอกมีสิทธิเพียงฟ้องให้หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบนั้นรับผิดชอบเป็นการส่วนตัวเท่านั้น

สำหรับผู้เขียนในประเด็นนี้ จากการศึกษาหลักการสอดเข้าจัดการงานของห้าง เมื่อพิจารณาจากเรื่องหลักการจัดการงานของห้างที่จะมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ต้องกระทำโดยหุ้นส่วนที่มีอำนาจกระทำการแทนห้างและอยู่ในขอบวัตถุประสงค์ของห้างการกระทำดังกล่าวจึงจะมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัด ดังนั้นกรณีผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างโดยพลการหรือไม่มีอำนาจ จึงไม่มีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัดและไม่ถือเป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้างด้วยเพราะเป็นการกระทำโดยไม่มีอำนาจ โดยที่ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้นั้นต้องรับผิดชอบเป็นการเฉพาะตัว

2.2.2 กรณีหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบจัดการงานของห้างโดยได้รับมอบอำนาจ

สำหรับประเด็นเรื่องนี้แนวความเห็นของนักกฎหมายไทยและแนวคำพิพากษาศาลฎีกาถือว่าการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างโดยฐานะการเป็นตัวแทนของห้าง กรณีดังกล่าวถือเป็นการที่หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วน ตามมาตรา 1088

ประเด็นปัญหาจึงมีว่าเพราะเหตุใดการที่หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างจึงไม่นำหลักกฎหมายตัวแทนมาใช้ แต่นำหลักกฎหมายห้างหุ้นส่วนมาใช้ จากการศึกษาพบว่า กรณีของการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างในฐานะการเป็นตัวแทน กรณีนี้เมื่อพิจารณาจากหลักกฎหมายตัวแทน เมื่อตัวแทนได้กระทำการกับบุคคลภายนอกตามขอบเขตอำนาจที่ได้รับหมายเพื่อให้การนั้นผูกพันตัวการ ตัวการย่อมรับผิดชอบหน้าที่ตามสัญญาและตัวแทนย่อมหลุดพ้นความรับผิด แต่เมื่อพิจารณาตามหลักห้างหุ้นส่วนจำกัดกฎหมายมีวัตถุประสงค์ไม่ต้องการให้ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบเข้ามาเกี่ยวข้องกับการจัดการงานของห้าง ดังนั้นแม้หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบจะได้จัดการงานของห้างในฐานะเป็นตัวแทนและจัดการตามขอบเขตอำนาจที่ได้รับมอบหมายและอยู่ในขอบวัตถุประสงค์ของห้าง การกระทำดังกล่าวย่อมมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัด แต่กรณีดังกล่าวถึงแม้ว่าผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบที่ได้เข้าไปจัดการงานของห้างจะได้กระทำโดยการในฐานะการเป็นตัวแทน แต่กรณีดังกล่าวไม่อาจนำหลักตัวแทนตามมาตรา 820 มาใช้บังคับเพื่อให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบหลุดพ้นความรับผิดได้ เพราะถือว่าการดังกล่าวกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดได้บัญญัติเป็นกรณีพิเศษเฉพาะเรื่องแล้ว ดังนั้นจึงต้องใช้บทบัญญัติเฉพาะของห้างหุ้นส่วนจำกัดคือมาตรา 1088 โดยถือว่าหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าจัดการงานของห้างและต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้ของห้างอย่างไม่จำกัดจำนวน

2.2.3 ขอบเขตความรับผิดในหนี้ที่เกิดขึ้นการสอดเข้าจัดการงานของห้าง

การที่บทบัญญัติมาตรา 1088 ได้กำหนดให้ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าจัดการงานของห้างต้องรับผิดชอบในบรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างโดยไม่จำกัดจำนวน ซึ่งบทบัญญัตินี้ดังกล่าวใช้ถ้อยคำในลักษณะกว้างๆ ไม่ได้

⁴ นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ์, หลักกฎหมายห้างหุ้นส่วน บริษัทจำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2558), 122.

บัญญัติไว้อย่างชัดเจนถึงขอบเขตความรับผิดในหน้าที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดที่สอดคล้องกับงานของห้างต้องรับผิด จึงก่อให้เกิดความเห็นในการแปลความกฎหมายออกเป็นสองความเห็น

แนวความเห็นที่แรกเห็นว่า ความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดที่สอดคล้องกับงานของห้างนั้น มีขอบเขตความรับผิดในหน้าที่ของห้างจำกัดเฉพาะหน้าที่ที่เกิดขึ้นจากที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดสอดคล้องไปจัดกิจการของห้างเท่านั้น เพราะกฎหมายถือเอาการสอดคล้องไปเป็นข้อสำคัญ จึงไม่รวมถึงหน้าที่ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องจากการสอดคล้องจัดกิจการด้วย⁵

อีกแนวความเห็นหนึ่งเห็นว่า เห็นว่า เมื่อบทบัญญัติกฎหมาย มาตรา 1088 ได้บัญญัติโดยใช้คำว่า “บรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างหุ้นส่วน” อย่างชัดเจนแล้วและบทบัญญัติมาตรานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดบุคคลภายนอกเข้าใจผิดว่าบุคคลดังกล่าวเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดอันเป็นไปตามหลักที่ประสงค์ที่จะลงโทษผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดที่ฝ่าฝืนข้อจำกัดสิทธิสอดคล้องจัดกิจการของห้าง⁶

สำหรับผู้เขียนมีความเห็นว่า หลักการสอดคล้องจัดกิจการของห้างมีวัตถุประสงค์ต้องการคุ้มครองบุคคลภายนอกและกฎหมายมุ่งที่จะลงโทษหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดที่ฝ่าฝืนข้อจำกัดสิทธิตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนั้นการพิจารณาถึงขอบเขตความรับผิดที่เกิดขึ้นจากการสอดคล้องไปจัดกิจการของห้างต้องพิจารณาเฉพาะการกระทำที่เกิดขึ้นจากการสอดคล้องจัดกิจการของห้างแต่ละครั้งที่ฝ่าฝืนเท่านั้น โดยขอบเขตความรับผิดของหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดที่ได้สอดคล้องจัดกิจการของห้างหมายถึงเฉพาะหน้าที่ที่เกิดขึ้นจากการสอดคล้องไปจัดกิจการของห้างเท่านั้น

3. เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ

3.1 กรณีของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด

กฎหมายห้างหุ้นส่วนของอังกฤษและเยอรมัน ได้รับแนวความคิดทฤษฎีการรวมกลุ่ม (Aggregate Theory) ทำให้ห้างหุ้นส่วนไม่ว่าห้างหุ้นส่วนประเภทอะไร มีสภาพเป็นเพียงการรวมกลุ่มของหุ้นส่วนกันและในการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัดกฎหมายไม่ได้กำหนดถึงวัตถุประสงค์ของห้างไว้ในรายการจดทะเบียน ทำให้วัตถุประสงค์ของห้างรับรู้กันภายในเฉพาะหุ้นส่วนเท่านั้น เมื่อบทบัญญัติเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจในการจัดการงานของห้าง บทบัญญัติห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่ได้กำหนดเป็นการเฉพาะ จึงสามารถนำบทบัญญัติเรื่องขอบเขตอำนาจในการจัดการงานของห้างของห้างหุ้นส่วนสามัญคือ หลักธรรมดาทางการค้าของห้างมาบังคับใช้กับห้างหุ้นส่วนจำกัดได้เพราะไม่ถือเป็นการขัดต่อสภาพของห้างหุ้นส่วนจำกัด

กฎหมายห้างหุ้นส่วนของฝรั่งเศสยึดถือแนวคิดทฤษฎีตัวตน (Entity Theory) ทำให้ห้างหุ้นส่วนของฝรั่งเศสไม่ว่าจะเป็นห้างหุ้นส่วนประเภทใดมีสภาพเป็นนิติบุคคล โดยการจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดกฎหมายบังคับให้ต้องจดทะเบียนและได้กำหนดในการจดทะเบียนของห้างว่าต้องระบุถึงวัตถุประสงค์ของห้าง ทำให้บุคคลภายนอกรับรู้ถึงวัตถุประสงค์ของห้างว่าประกอบกิจการประเภทอะไร ซึ่งในการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดเรื่องขอบเขตอำนาจในการจัดการของผู้เป็นหุ้นส่วนที่กระทำการแทนห้างที่จะมีผลผูกพันห้าง เมื่อบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่ได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะซึ่งกฎหมายได้กำหนดให้นำบทบัญญัติในส่วนของห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วย เพราะไม่ถือว่าขัดหรือแย้งกับสภาพของห้าง

3.2 กรณีของการสอดคล้องไปจัดการงานของห้าง

จากแนวคิดที่หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดมีความรับผิดอย่างจำกัด ทำให้กฎหมายได้จำกัดสิทธิผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ไม่มีอำนาจกระทำการใด ๆ ที่จะมีผลผูกพันห้างได้ เนื่องจากกฎหมายมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคคลที่เข้ามาเป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดมีลักษณะเป็นนักลงทุนที่ลงทุนทรัพย์ของในห้างและรับเพียงผลกำไรที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการของห้างเท่านั้น ดังนั้นกรณีผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดเข้าไปจัดการงานของห้างโดยพลการกรณีนี้ไม่ถือว่าเป็นการสอดคล้องไปจัดการงานของห้างตามกฎหมายของทั้งสองประเทศ แต่ถือว่าเป็นการกระทำโดยไม่มี

⁵ ทวี เจริญพิทักษ์ อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 1 น.147.

⁶ สหชน รัตนไพจิตร, คำอธิบายกฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนบริษัท, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2558), น.225.

อำนาจและผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัว ส่วนการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างโดยการเป็นตัวแทนของห้างนั้น กฎหมายทั้งสองประเทศมีลักษณะอย่างเดียวกันว่าไม่นำหลักตัวแทนมาใช้บังคับ แต่ถือว่าเป็นการที่หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างตามหลักกฎหมายหุ้นส่วน⁷

ส่วนเรื่องขอบเขตความรับผิดชอบนั้น กรณีของประเทศอังกฤษ ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า มีขอบเขตเพียงหนึ่งที่เกิดขึ้นจากสอดเข้าไปเท่านั้น⁸ ส่วนกรณีของกฎหมายเยอรมันนั้นไม่ได้กำหนดถึงขอบเขตความรับผิดชอบในหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างไว้ในบทบัญญัติของกฎหมาย แต่กฎหมายกำหนดเพียงว่าการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างจะทำให้หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบที่กระทำการดังกล่าวสูญเสียสถานะของความรับผิดชอบอย่างจำกัดไป ซึ่งการสูญเสียสถานะของความรับผิดชอบอย่างจำกัดน่าจะจำกัดเฉพาะที่เกิดขึ้นจากการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างเท่านั้น

กรณีของกฎหมายฝรั่งเศสนั้นได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า “หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบไม่มีอำนาจที่จะเข้าไปจัดการงานของห้างที่มีผลเป็นการภายนอกได้” เพราะเป็นการเสี่ยงที่จะชักจูงให้บุคคลภายนอกเข้าใจผิดในคุณสมบัติหรือประเภทของหุ้นส่วนของห้างว่าหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบ ดังนั้นการที่หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างผลการต่อบุคคลภายนอกในนามของห้างหรือกรณีที่หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างโดยได้รับมอบอำนาจ กรณีนี้แม้ว่าหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบจะเป็นตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจก็ตาม แต่เนื่องจากกฎหมายได้กำหนดไม่ให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้เกี่ยวข้องกับการจัดการงานของห้างที่มีผลเป็นการภายนอก เมื่อหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบจัดการงานตามที่ได้รับมอบอำนาจถือว่าหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างแล้ว

ส่วนกรณีขอบเขตความรับผิดชอบที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าไปจัดการงานของห้างต้องรับผิดชอบหมายถึงเฉพาะหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างเท่านั้น

บทสรุป

ห้างหุ้นส่วนจำกัดเมื่อจดทะเบียนยอมทำให้ห้างมีสภาพเป็นนิติบุคคล และข้อมูลของห้างที่ได้จดทะเบียน เมื่อมีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาถือว่าเป็นอันรู้แก่บุคคลโดยทั่วไปและบุคคลภายนอกสามารถที่จะตรวจสอบข้อมูลของห้างได้

จากการศึกษาการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างห้างหุ้นส่วนจำกัดกับบุคคลภายนอก กรณีขอบเขตอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการที่จะกระทำการให้มีผลผูกพันห้างได้นั้น เนื่องจากว่าลักษณะและสภาพของห้างหุ้นส่วนทั้งสองแตกต่างกัน กล่าวคือ ห้างหุ้นส่วนสามัญมีสภาพเป็นเพียงการรวมกลุ่มและการจัดตั้งห้างไม่ต้องจดทะเบียนทำให้ข้อมูลของห้างจึงเป็นที่รับรู้กันภายในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วน ขณะที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดเมื่อจดทะเบียนของห้าง มีผลทำให้ห้างมีสภาพเป็นนิติบุคคลและข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของห้างเป็นที่รับรู้แก่บุคคลทั่วไป จากลักษณะและสภาพของห้างหุ้นส่วนทั้งสองที่แตกต่างกันดังกล่าว จึงไม่อาจนำหลักธรรมดาทางการค้าของห้าง ตามมาตรา 1050 มาปรับใช้กับห้างหุ้นส่วนจำกัดตามมาตรา 1080 ได้ เพราะถือว่าเป็นการขัดหรือแย้งกับลักษณะและสภาพของห้างหุ้นส่วนจำกัด แต่ขอบเขตของห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องนำมาตรา 66 มาปรับใช้บังคับทำให้ขอบเขตอำนาจในการจัดการงานต้องอยู่ภายใต้หลักขอบวัตถุประสงค์ของห้าง

ส่วนกรณีของการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างของหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบนั้น กฎหมายมุ่งคุ้มครองบุคคลภายนอกและประสงค์ที่จะลงโทษหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบที่ฝ่าฝืนข้อจำกัดสิทธิดังกล่าว ซึ่งกรณีที่หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของโดยผลการ กรณีนี้ไม่ถือเป็นการสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง ตามมาตรา 1088 แต่ถือ

⁷ R.C. I' Anson Banks, *Lindley and Banks on Partnership*, 17th edition, (London : Sweet & Maxwell, 1995), p. 861-862.

⁸ Limited Partnerships Act 1907 Section 6

เป็นการที่หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดกระทำโดยไม่มีอำนาจการกระทำดังกล่าวจึงไม่มีผลผูกพันห้างและต้องรับผิดเป็นการเฉพาะตัว ส่วนกรณีหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดเข้าจัดการงานของห้างโดยฐานการเป็นตัวแทน กรณีนี้ไม่อาจนำหลักกฎหมายตัวแทนมาปรับใช้ได้ เนื่องจากบทบัญญัติกฎหมายห้างหุ้นส่วนได้กำหนดเป็นการเฉพาะแล้ว ทำให้ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดสอดเข้าจัดการงานของห้างและต้องรับผิดในหนี้ของห้างอย่างไม่จำกัดจำนวน

สำหรับขอบเขตความรับผิดของหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดที่ต้องรับผิดร่วมกับห้างและหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดในหนี้ของห้างอย่างไม่จำกัดจำนวน มีขอบเขตเพียงเฉพาะหนี้ที่สอดเข้าไปจัดการงานของห้างเท่านั้น เพราะกฎหมายถือเอาการสอดเข้าไปจัดการเป็นสำคัญ

บรรณานุกรม

หนังสือ

ทวี เจริญพิทักษ์. คำอธิบายโดยพิศดารกฎหมายหุ้นส่วนและบริษัท. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2521.

นนทวัชร์ นวตระกูลพิสุทธิ์. หลักกฎหมายห้างหุ้นส่วน บริษัทจำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2558.

สหชน รัตนไพจิตร. คำอธิบายกฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัท. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2558.

โสภณ รัตนากร. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย หุ้นส่วนและบริษัท. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2553.

หลวงประพนธ์นิติสรรงค์. คำสอนลักษณะหุ้นส่วนบริษัทและสมาคม. 2476.

BOOK

R.C. I' Anson Banks. Lindley and Banks on Partnership. 17th edition. London : Sweet & Maxwell, 1995.